

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA

Bfv.II.868/2009/12.szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2010. év január hó 21. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

Az emberölés büntette miatt a terhelt ellen folyamatban volt bűnügyben a terhelt által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Pest Megyei Bíróság 6.B.37/2008/25. számú ítéletét, valamint a Fővárosi Ítéltábla 2.Bf.97/2009/11. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A felülvizsgálati eljárás során felmerült 4 150 (négyezer-egyszázötven) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

I. A Pest Megyei Bíróság a 2008. év december hó 10. napján kihirdetett 6.B.37/2008/25. számú ítéletével a terhelt bűnösségét emberölés büntetében (Btk. 166. § (1) bekezdés) állapította meg. Ezért őt 8 évi börtönbüntetésre, 8 év közügyektől eltiltásra ítélte és elrendelte a kényszergyógyítását. Rendelkezett a járulékos kérdésekről.

Az ítéleti tényállás lényege szerint a terhelt 1985 óta él Magyarországon. Magyar feleségével kötött házasságából négy közös gyermekük született.

A terhelt kevert típusú személyiségzavarát szenvedélyes, hangulatilag és indulatilag vezérelt viselkedés és magatartás,

alacsony toleranciaszint, a teatralitás, az indulatosság, a robbanékonyság, hiszteroid pszichoszomatikus tünetképzésre és abuzusokra való hajlam jellemzi. Személyiségzavara nem kóros mértékű, beszámítási képességét érdemben nem befolyásolja.

Az alkohol és a gyógyszerfogyasztás személyiség szerkezetének zavarait fokozta, amely elősegíthette a bűncselekmény elkövetését. Alkoholfüggősége miatt kényszergyógyítása szükséges és indokolt.

A terhelttel szemben a Pest Megyei Rendőr-főkapitányság a visszaélés kábítószerrel vétsége miatt indult nyomozást felfüggesztette. A terhelt ezt követő időben megelőző-felvilágosító szolgáltatáson vett részt.

A terhelt jól beszél magyarul. A Műszaki Egyetem elvégzése után több építőipari cégnél, majd egy betéti társaságnál építésvezetőként dolgozott.

A sértett - a terhelt anyósa - a terhelt családi házában közelében vásárolt házában élt. A terhelt felesége édesanyjának rendszeresen élelmet, - alkoholizmusa miatt - naponta szeszesített vitt. A terhelt és anyósa között jó kapcsolat volt, bár ittas állapotban a sértett a terheltet a feleségére tett megjegyzéseivel provokálta, és ezzel fokozta féltékenységét. A terhelt anyósa megjegyzéseit általában nem vette komolyan, elfogadta, hogy ilyen a természete.

A bűncselekmény napján a terhelt fogfájásra gyógyszert vett be és szeszesített is fogyasztott. A felesége hazaérkezésekor látta, hogy a terhelt gyógyszerek és az ital hatása alatt áll. Beszélgetésük közben a terhelt dührohambot kapott, a vacsorára megterített asztalt felborította, őrvjögve kiabált, és az őt lefogni próbáló feleségét lefejelte.

Felesége a terhelt viselkedése miatt korábban indult a munkahelyére. Út közben találkozott a lányával, akit tájékoztatott arról, mire számítson otthon.

A terhelt még mindig zaklatott idegállapotban több tablettát nyugtatót is bevett, majd átment anyósához, hogy az otthoni gondokat megbeszéljék. Az ekkor már közepes fokban ittas sértett elkezdte hergelni a terheltet: anyagi problémái miatt naiv semmirekellőnek, a lányát pedig szokása szerint az "arabok kurvájának" nevezte, aki a munkahelyére nem dolgozni jár. A terhelt legnagyobb lányát ugyanolyan szavakkal illette, mint az anyját. Az egyre idegesebb terhelt felszólította az ágyban fekvő sértettet, hogy hagyja abba a szidalmazást. Amikor ez eredménytelen maradt, előbb az asztalon levő italos üvegek tartalmát ráborította, majd őt arcán és fején - egy pontosan meg nem határozható, tömör, tompa, érdes felszínű tárggyal - több ízben megütötte. Végül rátérdelt a

sértett mellkasára, bal kezével egy párnát szorított a fejére és a nyakát is megszorította azért, hogy elhallgattassa őt. Az ágy mellől felkapott konyhakéssel legalább közepes erővel kétszer nyakon szúrta őt. Az arcára szorított párna levétele után meglátta a sértett nyakán keletkezett lyukat, a kést eldobta és hazament.

A sértett halála a szúrást követően néhány percen belül bekövetkezett. A terhelt tisztában volt azzal, hogy a sértett nem élheti túl a bántalmazást.

A terhelt otthon a lányának - és telefonon a feleségének is - elmondta, hogy megölte az anyósát. Senki nem hitt neki, ezért dühében falhoz vágta a telefonját, a gyerekeket felküldte a szobájukba és lefeküdt aludni.

A sértett halála a baloldali nyaki, külső, fejverőér sértése következtében kialakult kivérzés, következményes vérvesztéses sokk miatt a nyaki külső fejverőér-sérülés elszenvedése után nagy valószínűséggel néhány percen belül beállt. Az elszenvedett sérülések és az ennek folytán bekövetkezett halál között közvetlen okozati összefüggés áll fenn.

Az elsőfokú bíróság ítéletében kifejtette, hogy a sértett a sérüléseket egymást követően rövid időn belül szenvedte el, ezért azok keletkezési sorrendje egyértelműen nem volt megállapítható. A sértett élete akkor lett volna megmenthető, ha a szúrás után közvetlenül valamit a nyakára szorítanak, majd orvost hívnak hozzá, aki eszközös lefogással megelőzhetné volna, hogy a sértett kivérezzzen.

A sértett arckoponyán keletkezett sérülései érdes felszínű, tömör, tompa - feltehetően a szemle során lefoglalt 6 kg-os, laposabb oldalán érdes felszínű - tárgytól keletkezettek, direkt közepes erőbehatás folytán.

A cselekmény jogi értékelése körében az elsőfokú bíróság elvetette a terheltnek a sértett részéről elhangzott - a feleségével és a lányával kapcsolatban tett - sértő kijelentései következtében az erős felindulásban megvalósított cselekvésre vonatkozó védekezését, és a cselekményt emberölés büntettének minősítette.

Kifejtette, hogy a terhelt tudatában volt annak, hogy az általa használt 20 cm pengenhosszúságú kés alkalmas az emberi élet kioltására. A sértett arcára szorított párna alatt a nyakát szúrta meg, ez pedig köztudottan életfontosságú érkepleteket tartalmaz, így a halálos következménybe belenyugodva eshetőlegesen szándékkal cselekedett.

Az erős felindulásban elkövetett emberölés büntettének megállapításához megkívánt feltételeket számba véve rámutatott

arra, hogy a terhelt az italfogyasztás hatására agresszívvé vált, a gyógyszerek és az esetenkénti drogfogyasztás fokozta az indulati zavarait, jellemző volt rá az agresszió. Indulata nem váltott ki tudatszűkítő hatást. Márpedig csupán a tudatszűkítő indulat hatása alatt történt elkövetés alapozza meg a büntett erős felindulásban történt végrehajtásának megállapíthatóságát.

A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla a 2009. év július hó 7. napján jogerős 2.Bf.97/2009/11. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletnek büntetést kiszabó rendelkezését megváltoztatta. A terhelt főbüntetését 10 év börtönbüntetésre súlyosította, a bűnjelekkel kapcsolatos ítéleti rendelkezéseket módosította, egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

Egyetértett az elsőfokú bíróság jogi álláspontjával, miszerint a sértett sértegetései - figyelemmel azoknak a korábbiakkal egyező tartalmára - önmagukban nem voltak alkalmasak tudatot elhomályosító indulat kiváltására. A túlméretezett indulatkitörés önmagában nem ad alapot az erős felindulásban elkövetett emberölés megállapítására.

Kifejtette, hogy az emberölés végrehajtásának módja (a sértett mellkasára térdelés, a nyak megszorítása és késsel átszúrása) súrolja a különös kegyetlenség, mint minősítő körülmény megállapíthatóságának határát.

II. A bíróság jogerős határozata ellen a terhelt nyújtott be felülvizsgálati indítványt, amelyben a terhére rótt bűncselekmény törvénysértő minősítését kifogásolta. Vélekedése szerint az eljáró bíróságok tévesen következtettek emberölési szándékára, a bűncselekmény helyes minősítése halált okozó testi sértés, vagy erős felindulásban elkövetett emberölés büntette. Álláspontjának alátámasztására a BH. 2004/46. illetve 2001/41. számon közzétett eseti döntésre hivatkozott.

Mindemellett a terhelt - több, részletesen indokolt beadványában - megismételte a felülvizsgálati indítványban előadottakat. Kitért arra, hogy a tényállás felderítetlen és megalapozatlan, ugyanis az eljáró bíróságok a sértett több, korábban keletkezett sérülését neki rótták fel, ittas állapotát iratellenesen állapították meg. Az élet kioltására irányuló szándékot cáfolja, hogy a sértett nyakát ért szúrás nem volt irányzott. A bíróság nem értékelte elfogulatlanul a sértetthez fűződő viszonyát, így a büntetés kiszabási körülményeket sem a súlyúknak megfelelően vette figyelembe.

A bűncselekmény enyhébb minősítését és ehhez igazodóan a büntetés enyhítését indítványozta.

A Legfőbb Ügyészség BF.2540/2009. számú átiratában - és képviselője a nyilvános ülésen - a felülvizsgálati indítványt a tényállás megalapozatlanságát sérelmező részében a törvényben kizártnak, érdemben pedig alaptalannak tartotta, ezért annak elutasítását és a megtámadott határozatok hatályban tartását indítványozta.

Érvelése szerint a terhelt tudata átfogta a halálos eredmény bekövetkezésének lehetőségét, ám ez iránti teljes közömbössége eshetőlegesen ölési szándék megállapítására nyújt alapot. Cselekményének gondatlan vagy testi épséget sértő cselekményként történő jogi értékelése szóba sem kerülhet. A terhelt a cselekmény után a szokásos meggondolás, megfontolás mértékét lehetetlenné tevő indulati állapotot cáfoló magatartást tanúsított, így az emberölés privilegizált esetének ismérvei sem állapíthatók meg.

A nyilvános ülésen a védő a terhelt felülvizsgálati indítványában foglaltakat fenntartotta, a terhelt az indítvánnyal egyezően szólalt fel.

III. A Legfelsőbb Bíróság megállapította, hogy - a tartalmát tekintve a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontjára alapított - felülvizsgálati indítvány a jogerős ügydöntő határozat felderítetlenségen alapuló megalapozatlanságát, a bizonyítás hiányosságait, a bizonyítékok értékelését, valamint az ítéleti tényállás egyes megállapításait vitató részében a törvényben kizárt.

A felülvizsgálat során a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, az ítéleti tényállás felülvizsgálati indítvánnyal nem támadható (Be. 423. § (1) bekezdés). Ebből következően a cselekmény jogi minősítését és a kiszabott büntetés törvénysértő voltát sérelmező felülvizsgálati indítványban felhozott érvek kizárólag a bíróság által megállapított tényekre épülhetnek.

A jogerős határozat tényállásában rögzített alanyi és tárgyi tényezőkből arra vonható következtetés, hogy a terheltben felmerült a sértett halála bekövetkezésének a lehetősége, ám ehhez érzelmileg közömbösen viszonyulva hajtotta végre cselekményét. A cselekmény mozzanatai külön-külön is szándékos elkövetésre utalnak. A párna arcra szorítása, a mellkasra térdelés, a nyak megszorítása és a nyakra késsel leadott szúrás olyan cselekvés, ami a sértett élete ellen irányult.

Az eljáró bíróságok helyesen állapították meg, hogy a terhelt cselekménye élet elleni - és nem testi épség sérelmére megvalósított - cselekményként értékelendő. Az emberölés büntetnének megállapítása indokolt, ha a terhelt a sértettet

eredetileg testi sértés okozásának szándékával ütlegetli, de a bántalmazást a különösen kegyetlen elkövetést megközelítő módon úgy folytatja, hogy a sértettnek halálos sérüléseket okoz, amelyek folytán rövid időn belül bekövetkezik a sértett halála (BH.2003/138.).

A Legfelsőbb Bíróság nem találta alaposnak az emberölés bűncselekményének privilegizált esete megállapítását célzó érvelést sem.

Az elsőfokú bíróság ítéletének jogi indokolásában helyesen hivatkozott az erős felindulásban elkövetett emberölés büntette megállapíthatóságának anyagi jogi feltételeire.

Az e körben kialakult bírói gyakorlat szerint az erős felindulásban elkövetett emberölés megállapításának egyik feltétele, hogy az elkövető lelki állapotának, felindulásának oka emberi, társadalmi megítélés szerint - erkölcsileg is - méltányolható legyen.

A cselekményt megelőzően a sértett provokatív, elítélendő magatartást tanúsított a terhelttel szemben, amikor feleségét és lányát sértő kifejezésekkel illette. A sértett ilyen viselkedése azonban a terhelt előtt korábbról már ismert volt, általában ezt ő maga is megértette és elfogadta. A tényállás szerint a sértett durva szavaival lényegében korábbi, sokszor elhangzott sértéseit ismételte. Ezek súlya, jelentősége - főként megszokott voltuknál, a terhelt és a sértett korábbi kapcsolatának jellegénél fogva - az adott esetben sem jelentettek olyan emberileg, erkölcsileg méltányolható okot, amelyet figyelembe véve a terhelt felindulása méltányolható okból eredő (és jogi relevanciával bíró) erős felindulásként lenne értékelhető. Ezért a Legfelsőbb Bíróság osztotta az első- és másodfokú bíróság jogi álláspontját, és a terhelt felülvizsgálati indítványának érvelésével szemben javára a méltányolható okból eredő indulati állapotot, felindulást nem látta megállapíthatónak.

A felülvizsgálati eljárásban az alapügyben kiszabott büntetés megváltoztatásának feltételeit a Be. 416. § (1) bekezdésének b) pontja szabályozza. Anyagi jogsértés nélkül, a törvényes büntetési tételkeretek között kiszabott büntetés megváltoztatására a felülvizsgálati eljárásban nincs lehetőség. A büntetés kiszabásával összefüggő bírói értékelés felülvizsgálat tárgya nem lehet.

Az eljáró bíróságok a büntető anyagi jog szabályainak megsértése nélkül minősítették a terhelt cselekményét, ezért a Legfelsőbb Bíróság a sérelmezett határozatokat a Be. 426. § alapján hatályukban fenntartotta.

A végzés ellen fellebbezésnek a Be. 3. § (4) bekezdése, felülvizsgálatnak a Be. 416. § (4) bekezdés b) pontja alapján nincs

helye. A Be. 418. § (3) bekezdése értelmében minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 416. § (1) bekezdésének e) vagy g) pontján alapul. Az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetőleg a korábbival azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát a Legfelsőbb Bíróság a Be. 421. § (3) bekezdése alapján mellőzheti.

Budapest, 2010. év január hó 21. napján

Dr. Schäfer Annamária s.k. a tanács elnöke, Dr. Csere Katalin s.k.
előadó bíró, Dr. Katona Sándor s.k. bíró

kiadmány hitelélül:

bírósági ügyintéző
Kné